

Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology

วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/index>

Wat Wang Tawan Tok Nakhon Si Thammarat, Thailand

pp. 284-301

บทความวิจัย

เครื่องประดับร่วมสมัยจากวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิใจการ์เด็น*

THE CREATION OF CONTEMPORARY JEWELRY FROM THE PERMACULTURE IN POOMJAI GARDEN

อรอุมา วิชัยกุล¹Onuma Wichaikul¹¹คณะมัณฑนศิลป์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร¹Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University, Bangkok, Thailand¹Corresponding author E-mail: wichaikul_o@su.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ค้นหาหลักการสำคัญของการทำเกษตรกรรมด้วยแนวคิดวัฒนธรรมยั่งยืน (Permaculture) ในสวนภูมิใจการ์เด็น และนำองค์ความรู้ที่ได้มาบูรณาการร่วมกับหลักการทางสุนทรียศาสตร์สู่การสร้างสร้งงานเครื่องประดับร่วมสมัย และเพื่อสร้างสรรค์วัสดุสำหรับงานเครื่องประดับด้วยการใช้ทรัพยากรภายในสวนภูมิใจการ์เด็นให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการศึกษา รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าหลักการสำคัญของการทำเกษตรกรรมด้วยแนวคิดวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิใจการ์เด็น คือ 1) การอนุรักษ์วิถีชีวิตชาวสวนล้นจีโบราณ 100 ปี ซึ่งเป็นการรักษาทรัพยากร และภูมิปัญญาดั้งเดิม 2) การปลูกพืชแบบผสมผสานเพื่อสร้างชีวสัมพันธ์ให้มีผลผลิตไม่พร่องกันเพื่อสามารถบริโภคได้ตลอดทั้งปี 3) การใช้ทรัพยากรชีวภาพ และวัสดุเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) การสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมกับคนในชุมชน จากนั้นนำหลักการดังกล่าวมาบูรณาการร่วมกับหลักการทางสุนทรียศาสตร์เพื่อสื่อสารแนวความคิดผ่านผลงานเครื่องประดับร่วมสมัย เริ่มจากการสร้างสรรค์วัสดุคอมโพสิตที่สะท้อนเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยการใช้วัสดุธรรมชาติทางการเกษตรร่วมกับวัสดุเหลือใช้ประเภทพลาสติกด้วยกระบวนการที่เรียบง่าย ต้นทุนต่ำ และนำมาออกแบบงานเครื่องประดับร่วมสมัยที่มุ่งเน้นการ

* Received 12 December 2022; Revised 26 December 2022; Accepted 29 December 2022

สร้างสรรค์รูปทรงจากสีสนของพืชที่เป็นทรัพยากรสำคัญภายในสวนภูมิใจการ์เด็น มีรูปร่างรูปทรงที่สื่อสารถึงความสัมพันธ์ และการเกื้อกูลกันของพืชชนิดต่าง ๆ จนเกิดความอุดมสมบูรณ์ในระบบนิเวศ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้านการออกแบบเครื่องประดับเพื่อสิ่งแวดล้อมอันมีส่วนในการกระตุ้นเตือนทัศนคติของผู้บริโภคให้มองเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลของมนุษย์และธรรมชาติอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมยั่งยืน, เครื่องประดับร่วมสมัย, สวนภูมิใจการ์เด็น

Abstract

This research article aims to discover essential permaculture principles in Poomjai Garden and integrate the knowledge with aesthetic value. In order to create pieces and materials for contemporary jewelry, natural resources inside the Poomjai Garden have been used at their maximum capacity. The essential permaculture principles in Poomjai Garden that this qualitative research has discovered are as follows: 1) The maintenance of the old-fashioned lifestyle of lychee gardeners for more than one hundred years is to protect natural resources and preserve original local wisdom, 2) The Integrated Farming creates biological relations and agricultural consumption across the year because each plant is fruitful in different times, 3) The usability of biological resources and waste at their highest possibility and 4) The building of relationships and participation between people in the community. These principles have been integrated with aesthetic philosophy to translate the concept through contemporary jewelry mediums. The study started with creating the material – Agricultural Waste Composite, which reflected the local identity by processing agricultural and plastic wastes in a simple and low-cost way. Afterward, this material was designed into contemporary jewelry emphasizing the aesthetic of natural elements: colors, shapes, and forms representing the connection and fruitful relationship inside the Poomjai Garden. In conclusion, this research has established knowledge in designing and making contemporary jewelry for the environment to encourage people to understand the importance of balancing the life of human beings and nature.

Keywords: Permaculture, Contemporary Jewelry, Poomjai Garden

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีรากเหง้าทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2563) ปรากฏในรูปแบบของเกษตรกรรมที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (Self-Sufficiency) แต่เนื่องด้วยความก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ตลอดจนเป้าหมายการผลิตเพื่อสนองความต้องการของตลาด ทำให้รูปแบบการพัฒนาด้านเกษตรมีการใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคนและสัตว์ มีการใช้สารเคมี และลดการพึ่งพาธรรมชาติ ทำให้โครงสร้างในการทำเกษตรเปลี่ยนแปลงไปสู่การทำเกษตรสมัยใหม่ที่ไม่ได้อยู่บนฐานของภูมิปัญญาดั้งเดิม ปัญหาเหล่านี้ทำให้นักษัตริย์ต้องศึกษาและเรียนรู้การปรับตัวอย่างรู้เท่าทันสภาพการณ์และมีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีงาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืน (ธนภูมิ พุ่มจันทร์, 2562) ใน พ.ศ. 2530 คณะกรรมาธิการสภาอุตสาหกรรมและการพัฒนาได้เรียกร้องให้ประชาคมโลกหันมาให้ความสนใจกับการเกษตร เนื่องจากความมั่นคงทางด้านอาหารไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากการเพิ่มการผลิตอาหารเพียงอย่างเดียว แต่ต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่เสื่อมโทรมลงไปในเท่ากันกับที่ให้ความสำคัญกับการผลิต เมื่อปรับเปลี่ยนระบบเกษตรให้ยั่งยืนแล้วจะแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ (วิฑูรย์ ปัญญากุล, 2547) ส่งผลให้ประเทศไทยเกิดการพัฒนาด้านภาคการเกษตรที่เรียกว่าเกษตรกรรมยั่งยืน อันหมายถึง ระบบการเกษตรที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตเกษตรกร กระบวนการผลิตและการจัดการทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเอง และสร้างความตระหนักต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคเกี่ยวกับการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น เป็นโอกาสให้ภาคการเกษตรไทยปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตจากผลิตมากแต่สร้างรายได้น้อยไปสู่การผลิตสินค้าคุณภาพสูงที่ผลิตน้อยแต่สร้างรายได้มาก (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรีย, 2565) ซึ่งปัจจุบันได้เกิดผลลัพท์อย่างเป็นรูปธรรมในหลายพื้นที่ทั่วประเทศไทย รวมถึงในพื้นที่และสังคมเมืองอย่างกรุงเทพมหานครที่ยังคงมีกลุ่มเกษตรกรที่อนุรักษ์พื้นที่สีเขียวผ่านวิถีการทำเกษตรยั่งยืน คือสวนภูมิไถการ์เด็น ที่เป็นแหล่งภูมิปัญญาของชาวสวนโบราณ เป็นพื้นที่ที่แสดงรากเหง้าทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตทางการเกษตร อันผสมผสานแง่มุมทางวัฒนธรรม และสังคมที่น่าสนใจด้วยแนวคิดวัฒนธรรมยั่งยืนหรือเพอร์มาคัลเจอร์

สวนภูมิไถการ์เด็น ตั้งอยู่ที่ถนนพระราม 2 ซอย 28 แยก 18 เป็นสวนเก่าแก่ของย่านบางขุนเทียน ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเอาไว้ ด้วยการรักษาดินล้นจี 100 ปี ซึ่งเป็นพืชสำคัญอันสะท้อนวิถีชาวสวนริมน้ำแห่งบางขุนเทียน สวนภูมิไถการ์เด็นตั้งใจเลือกใช้แนวทางการจัดการพื้นที่ด้วยหลักการวัฒนธรรมยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวคิดของ บิล มอลลิสัน และเดวิด โฮล์มเกรน (อาภรณ์ ภูมิพินา, 2537) ผู้มองเห็นทางตันอันเกิดจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วเนื่องจากการใช้ทรัพยากรที่ไม่สามารถหมุนเวียนได้ วัฒนธรรมยั่งยืนมีหลักการสำคัญ

คือ 1) เป็นแนวทางพื้นฐานซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ปรับใช้กับสภาพแวดล้อมที่มีเงื่อนไขทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน 2) มีเทคนิคที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติ ซึ่งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขทางวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ วัฒนธรรมยังยืนมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างระบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเงื่อนไขทางนิเวศวิทยา และมีความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจ ที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ เป็นระบบการดำเนินชีวิตที่อาศัยพลังงานที่มีอยู่ในธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาผลิตอาหาร ไม่ทำลายหรือสร้างมลพิษให้กับสภาพแวดล้อม เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว เน้นการสังเกตรบบธรรมชาติ ผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทำเกษตรร่วมกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ หลักการดังกล่าวทำให้การประยุกต์ใช้วัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิใจการ์เด็นเป็นการจัดการพื้นที่ภายในสวนด้วยภูมิปัญญาไทย มุ่งเน้นเรื่องกินในสิ่งที่ปลูก ปลูกในสิ่งที่กิน และการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง อีกทั้งมุ่งเน้นการอยู่ร่วมกับชุมชนโดยรอบได้อย่างกลมกลืน ถ้อยทีถ้อยอาศัย และให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเองได้ด้วยการหิบบ้างสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมาประยุกต์ และพัฒนาให้เกิดขึ้นได้จริง สิ่งเหล่านี้จึงเป็นรากเหง้า และเป็นแนวความคิดหลักในการทำสวนของภูมิใจการ์เด็น

ปัจจุบันการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ส่งผลต่อวิถีคิดของศิลปินและนักออกแบบ เนื่องจากศิลปะและการออกแบบมีพัฒนาการควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น ทิศทางการสร้างสรรค์ผลงานจึงมุ่งเน้นการออกแบบที่ตอบสนองแนวคิดใหม่ในการดำรงชีวิตของคนในสังคม มีการออกแบบและผลิตสินค้าที่กระตุ้นให้เกิดการบริโภคที่สมเหตุสมผล สร้างจิตสำนึกในการเห็นคุณค่าของชุมชนและท้องถิ่น มองเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิตด้วยความสุขและการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล และมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบ, 2555) เช่น ผลงานออกแบบที่ให้ความสำคัญกับเรื่องพลังงานหมุนเวียน และการนำวัสดุจากผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาสร้างสิ่งใหม่เพื่อใช้ประโยชน์อีกครั้ง มุ่งเน้นการลดของเสีย ยืดระยะเวลาในการใช้งาน โดยเน้นการพิจารณาต้นทุนหน้าที่ใช้สอย ความสวยงาม และความปลอดภัย

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงต้องการนำเนื้อหาสาระอันเป็นหลักการสำคัญของเกษตรยั่งยืนในสวนภูมิใจการ์เด็นมาแสดงออกทางความงามในรูปแบบของงานเครื่องประดับร่วมสมัย ซึ่งจัดอยู่ในงานประยุกต์ศิลป์ที่มุ่งเน้นประโยชน์ทางการใช้สอยควบคู่ไปกับคุณค่าทางจิตใจ เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์มาอย่างยาวนาน โดยมีปัจจัยพื้นฐานมาจากความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม รสนิยม ตลอดจนลักษณะทางภูมิศาสตร์ และการเมืองการปกครองของประเทศหรือดินแดนนั้น ๆ อีกทั้งเป็นสื่อทางปรัชญาและสุนทรียศาสตร์ การให้ความสำคัญต่อทักษะทางการสร้างสรรค์งานเชิงช่าง หรือความสนใจกับการเลือกสรรวัตถุดิบใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองภาพแนวคิดต่าง ๆ (สุภาวี ศิรินคราภรณ์, 2552) งานเครื่องประดับร่วมสมัยถูกสร้างสรรค์ขึ้นโดยอาศัยหลักการทางสุนทรียศาสตร์เช่นเดียวกับงานศิลปะแขนงอื่น ๆ ที่

ประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระ และการแสดงออกผ่านวัสดุ รูปแบบ และกระบวนการผลิต เป็นต้น ซึ่งความงามมิใช่เป็นเพียงรูปทรงที่สวยงาม องค์ประกอบที่ลงตัว และเทคนิคฝีมือที่สมบูรณ์แบบเท่านั้น แต่เนื้อหาสำคัญคือ ทักษะและเจตนาของศิลปินผู้สร้างที่ปรารถนาให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีงามต่อจิตใจและปัญญาของผู้ดูอีกด้วย (อิทธิพล ตั้งโฉลก, 2550) งานวิจัยนี้จึงต้องการสร้างสรรค์งานเครื่องประดับร่วมสมัยด้วยการใช้ทรัพยากรภายในสวนภูมิไถการ์เด็นให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือ การใช้วัสดุธรรมชาติจากการเกษตร และของพลาสติกเหลือใช้จากภายในสวนภูมิไถการ์เด็น เพื่อช่วยลดภาระในการจัดการขยะภายในสวน และนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในแง่ของงานออกแบบเครื่องประดับ ซึ่งมีรูปแบบที่สามารถสะท้อนวัฒนธรรมเกษตรยั่งยืน ด้วยการประยุกต์ทักษะเชิงช่างในงานเครื่องประดับและกระบวนการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้ ซึ่งสาระสำคัญของงานเครื่องประดับจะก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยที่ควบคู่ไปกับการกระตุ้นเตือนให้เกิดการบริโภคที่สมเหตุสมผล มองเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิตด้วยความสุข และเพื่อให้มนุษย์และสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ค้นหาหลักการสำคัญของการทำเกษตรกรรมด้วยแนวคิดวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิไถการ์เด็น และนำองค์ความรู้ที่ได้มาบูรณาการร่วมกับหลักการทางสุนทรียศาสตร์สู่การสร้างสรรค์งานเครื่องประดับร่วมสมัย
2. เพื่อสร้างสรรค์วัสดุสำหรับงานเครื่องประดับด้วยการใช้ทรัพยากรภายในสวนภูมิไถการ์เด็นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเนื้อหาทางแนวความคิด

- 1.1 ศึกษา ทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับที่มา ความสำคัญ วัตถุประสงค์และหลักการสำคัญของวัฒนธรรมยั่งยืน
- 1.2 ศึกษาการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิไถการ์เด็นด้วยเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง จากผู้เชี่ยวชาญในการทำเกษตรด้วยหลักวัฒนธรรมยั่งยืนภายในสวนภูมิไถการ์เด็น จำนวน 2 คน เก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และบันทึกข้อมูลภาพถ่ายภายในพื้นที่สวนภูมิไถการ์เด็น ตลอดจนการเก็บข้อมูลจากภาคสนามเพื่อค้นหาวัตถุ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์งานเครื่องประดับร่วมสมัย

2. กระบวนการสร้างวัสดุและงานเครื่องประดับ

- 2.1 การเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการลงพื้นที่ในสวนภูมิไถการ์เด็น เพื่อศึกษาวิเคราะห์ และรวบรวมวัสดุธรรมชาติ โดยทำการเก็บวัสดุร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในการทำเกษตร

ด้วยหลักวัฒนธรรมยั่งยืนภายในสวนภูมิไจการ์เด็น จำนวน 2 คน โดยคัดเลือกพืชที่มีบทบาทสำคัญทางการเกษตร เพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นวัสดุสำหรับงานเครื่องประดับที่สอดคล้องกับหลักการของวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิไจการ์เด็น

2.2 การสร้างวัสดุคอมโพสิต คือ การนำวัสดุ 2 ชนิด คือ วัสดุธรรมชาติทางการเกษตรและวัสดุเหลือใช้ประเภทพลาสติก มาประกอบเข้าด้วยกัน โดยใช้เตารีดในระดับอุณหภูมิ 150 - 155 องศาเซลเซียส รีดด้วยระยะเวลา 1 นาทีต่อจำนวนถุงพลาสติก 1 ชั้น ความร้อนจากเตารีดทำให้ถุงพลาสติกหลอมละลายประสานวัสดุธรรมชาติเข้าด้วยกันแทนการใช้กาว จนเกิดเป็นวัสดุคอมโพสิตชนิดแผ่นที่มีสีเส้นตามชนิดของพืชมีบทบาทสำคัญทางการเกษตรภายในสวนภูมิไจการ์เด็น

2.3 การสร้างสรรค์งานเครื่องประดับร่วมสมัยจากวัสดุคอมโพสิต โดยออกแบบให้เครื่องประดับมีรูปแบบที่สามารถสะท้อนวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิไจการ์เด็น ด้วยการประยุกต์ทักษะเชิงช่างในงานเครื่องประดับ และมีกระบวนการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาหลักการสำคัญของการทำเกษตรกรรมด้วยแนวคิดวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิไจการ์เด็น และการบูรณาการร่วมกับหลักการทางสุนทรียศาสตร์สู่การสร้างสรรค์งานเครื่องประดับร่วมสมัย

วัฒนธรรมยั่งยืนเป็นแนวทางการพัฒนาด้านเกษตรกรรมที่มีจุดมุ่งหมายในการออกแบบพื้นที่โดยให้ความสำคัญกับระบบนิเวศ การเกื้อกูลกันของธรรมชาติแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค โดยมีหลักการสำคัญอันประกอบด้วย 1) ต้องที่มีตั้งแบบสัมพันธ์ภาพ 2) องค์ประกอบหนึ่งๆ มีหลายหน้าที่ 3) บทบาทสำคัญแต่ละบทบาทต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสนับสนุนหลายอย่าง 4) วางแผนใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ใช้ทรัพยากรชีวภาพ 6) การหมุนเวียนพลังงาน 7) ระบบการใช้พื้นที่ขนาดเล็กอย่างเข้มข้น 8) การเร่งลำดับวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง 9) การเร่งลำดับวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง 10) ความหลากหลายของพืชชนิดต่างๆ 11) ผลกระทบของบริเวณเขตแดน/รอยต่อ 12) หลักการในเรื่องของทัศนคติจากหลักการดังกล่าวนี้สวนภูมิไจการ์เด็นซึ่งเดิมเป็นพื้นที่สวนลื่นจี 100 ปี ได้นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวิถีชาวสวนริมน้ำแห่งบางขุนเทียน ดังนี้

ที่ตั้งแบบสัมพันธ์ภาพ พื้นที่สวนภูมิไจการ์เด็นที่ตั้งริมน้ำ เพื่อการอนุรักษ์วิถีชีวิตริมแม่น้ำ และต้นลื่นจีโบราณ 100 ปี ส่งเสริมการค้าขายและการสัญจรทางเรือ พื้นที่โดยรอบของสวนภูมิไจการ์เด็นเป็นชุมชนการเกษตรจึงมีการสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมกับคนในชุมชน มีการกระจายรายได้เพื่อให้เกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง

องค์ประกอบหนึ่ง ๆ มีหลายหน้าที่ ในสวนภูมิไจการ์เดินปลูกพืชแบบผสมผสาน แต่ละชนิดทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ เช่น พืชที่มีความสูงลดหลั่นกัน คือ ต้นลิ้นจี่ และต้นขนุน ต้นทองหลางเป็นไม้ยืนต้น ลักษณะเป็นพุ่มและลำต้นสูงใหญ่ เป็นร่มเงาให้ต้นมะนาว และต้นตะลิงปิง และมีต้นชะพลูเป็นพืชล้มลุกพืชทั้งหมดมีการแบ่งปันแสงสว่าง และธาตุอาหารระหว่างพืชในระดับต่างๆ พืชแต่ละชนิดให้ผลผลิตไม่พร้อมกัน ภายในสวนจึงมีผลผลิตเพื่อบริโภคได้ตลอดทั้งปี

บทบาทสำคัญแต่ละบทบาทต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสนับสนุนหลายอย่าง องค์ประกอบสำคัญภายในสวนภูมิไจการ์เดิน คือ พืชที่เป็นอาหารมีบทบาทที่หลากหลาย เช่น ต้นทองหลางที่เป็นสมุนไพร ใช้ประกอบเมนูอาหารเพื่อบริโภค สามารถตัดแต่งกิ่งใบมาเป็นปุ๋ย การทำท่อนรองเพื่อให้ดินและพื้นที่ในสวนมีความชุ่มชื้น บรรยากาศเย็นสบาย อีกทั้งสามารถสำรองน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี

วางแผนใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้พลังงานของพืชในพื้นที่ ด้วยการปลูกพืชที่กินได้ร่วมกับพืชที่เป็นไม้ประดับไว้ด้วยกันอย่างผสมผสาน ให้แต่ละต้นทำหน้าที่เกื้อกูล สนับสนุนกันเพื่อเกิดความสมดุลในระบบนิเวศ มีการใช้พลังงานน้ำจากท่อนรองมารดต้นแครกซี่ น้ำไหลผ่านต้นแครกซี่ไปยังต้นชะพลูซึ่งเป็นพืชคลุมดิน ส่งผลให้เกิดการสร้างความชุ่มชื้นให้ดิน

ใช้ทรัพยากรชีวภาพ เช่น การตัดแต่งกิ่งของต้นทองหลางสามารถนำใบมาทำปุ๋ยได้ การจัดการศัตรูพืชด้วยการปล่อยแมลงด้วยเมทิล ยูจีนอล ซึ่งเป็นสารประกอบทางเคมีตามธรรมชาติ เป็นการสร้างประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในสวนภูมิไจการ์เดิน

การหมุนเวียนพลังงาน เช่นการหมุนเวียนธาตุอาหารโดยให้พืชแต่ละชนิดมีการเกื้อกูลกันเพื่อปรับสมดุลของระบบนิเวศ เช่น การปลูกต้นทองหลาง ซึ่งเป็นพืชที่ให้ไนโตรเจนสูงเพื่อปรับปรุงสภาพดิน ใบสามารถนำมาทำอาหารได้ เป็นสมุนไพร ใบที่แก่เมื่อร่วงลงในท่อนรองเมื่อย่อยสลายยังสามารถขุดลอกมาทำปุ๋ยได้ หรือเศษใบไม้คราตรวมไว้รอบต้นเพื่อคลุมดินเป็นต้น

ระบบการใช้พื้นที่ขนาดเล็กอย่างเข้มข้น โดยการใช้ปลูกไม้ประดับและไม้กินได้ไว้ร่วมกัน และดูแลควบคุมอย่างเป็นระบบ ใช้ทรัพยากรชีวภาพและเทคโนโลยีที่ประหยัดพลังงาน และมุ่งเน้นการใช้เครื่องมือขนาดเล็กภายในสวน มีการใช้เครื่องจักรกลบ้างตามความเหมาะสม

การเร่งลำดับวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ด้วยการปลูกพืชที่มีความสูงลดหลั่นกัน การแบ่งปันแสงสว่าง และธาตุอาหารระหว่างพืชในระดับต่างๆ แต่เมื่อแสงส่องไม่ถึงวัชพืชก็เจริญเติบโตได้ยาก

ความหลากหลายของพืชชนิดต่าง ๆ การทำเกษตรผสมผสานในสวนภูมิไจการ์เดิน ทำให้มีความหลากหลายของพืช เช่น ต้นทองหลาง ต้นชะพลู ต้นตะลิงปิง ต้นขนุน ต้นมะนาว ต้นกล้วย ตะไคร้ ฯลฯ ก่อให้เกิดชีวสัมพันธ์และการกระจายให้มีผลผลิตตลอดทั้งปี ช่วยลดความ

เสี่ยงจากการผันผวนทางการตลาดและความเสี่ยงจากการเสียหายของผลผลิตจากศัตรูพืช หรือสภาพอากาศ

ผลกระทบของบริเวณเขตแดน/รอยต่อ ภูมิไจการ์เดินตั้งในเขตแดนของธรรมชาติสองระบบ (ผืนดินกับแม่น้ำ) คือ ด้านหนึ่งติดกับคลองบางขุนเทียน อีก 3 ด้านเป็นพื้นที่สวน จึงสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของทั้งสองระบบ และมีดินที่ชุ่มชื้นตลอดทั้งปี

หลักการในเรื่องของทัศนคติ ภูมิไจการ์เดินมีการจัดการพื้นที่โดยพิจารณาถึงเงื่อนไขทางสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบในพื้นที่ของตน เช่น ดิน น้ำ ภูมิอากาศ พืชพรรณ มีทัศนคติในการมองเห็นคุณค่าของทรัพยากรในพื้นที่ และจัดการพลิกแพลงทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นตัวอย่างให้แก่ชุมชนโดยรอบด้านการทำเกษตรผสมผสานเพื่อสร้างชุมชนเกษตรกรรมที่เข้มแข็ง ทั้งนี้ปัจจุบันสวนภูมิไจการ์เดินยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจทำเกษตรด้วยหลักวัฒนธรรมยั่งยืน

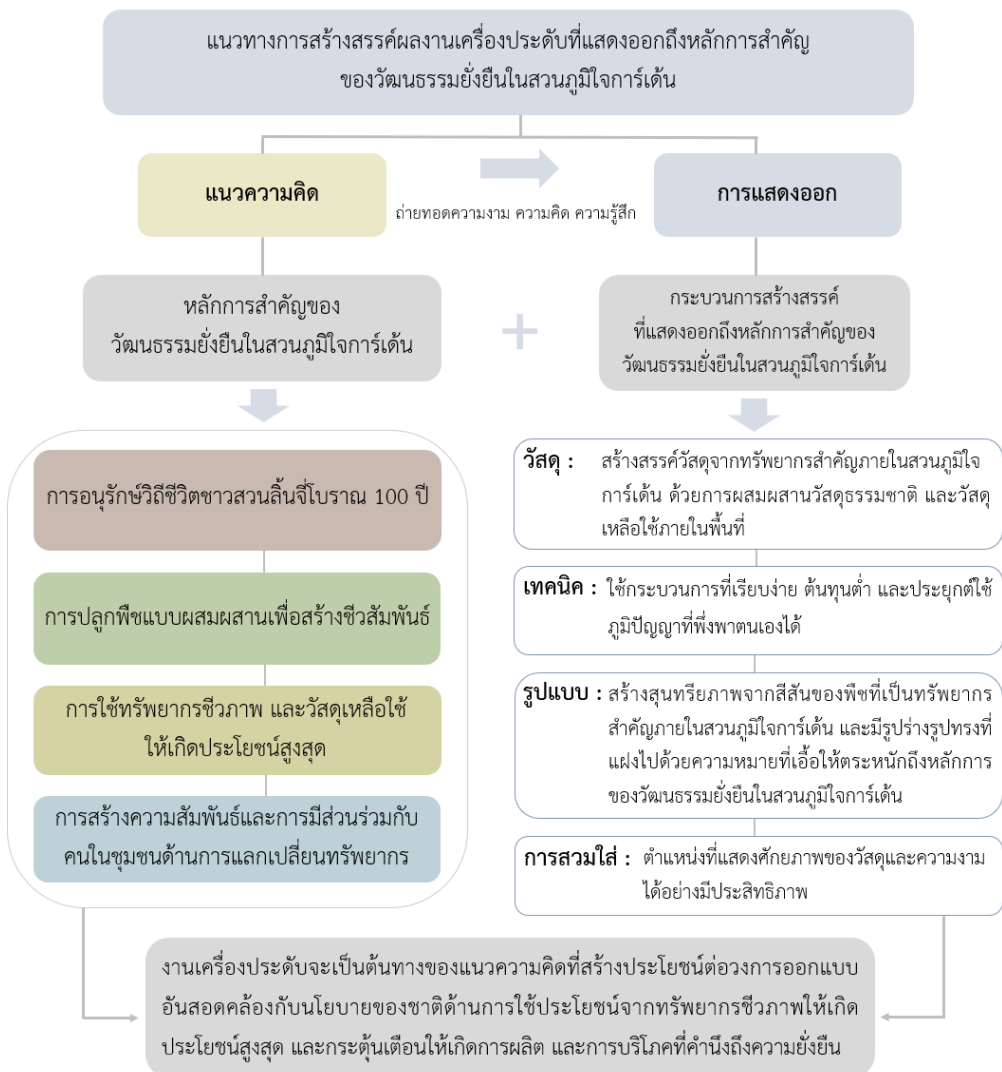
จากการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมยั่งยืนในข้างต้น ทำให้สามารถสรุปหลักการสำคัญของการทำเกษตรกรรมด้วยแนวคิดวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิไจการ์เดินได้ดังนี้

- การอนุรักษ์วิถีชีวิตชาวสวนล้นจีโบราณ 100 ปี ซึ่งเป็นการรักษาทรัพยากร และภูมิปัญญาดั้งเดิม
- การปลูกพืชแบบผสมผสานเพื่อสร้างชีวิตสัมพันธ์
- การใช้ทรัพยากรชีวภาพ และวัสดุเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- การสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมกับคนในชุมชนด้านการแลกเปลี่ยนทรัพยากร

ภาพที่ 1 บรรยากาศภายในสวนภูมิไจการ์เดิน

จากหลักการดังกล่าวจึงนำมาบูรณาการร่วมกับหลักการทางสุนทรียศาสตร์ ซึ่งจากการศึกษา และวิเคราะห์ผลงานของศิลปินและนักออกแบบที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดของความยั่งยืน เงื่อนไขของระบบนิเวศ และความสัมพันธ์ระหว่างกันในสภาพแวดล้อม เช่น ผลงานของ Olafur Eliasson ที่สื่อสารถึงการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านการเคลื่อนไหวของวัสดุประเภทผลึกน้ำแข็ง เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลงานของ Julia Lohmann ที่มองเห็นคุณค่าของวัสดุชีวภาพโดยการนำสาหร่ายทะเลมาใช้ร่วมกับหวายซึ่งเป็นไม้จากธรรมชาติที่มีมากในพื้นที่ นำมาสร้างประติมากรรมร่วมกันเป็นวัสดุในงานออกแบบ ด้วยแนวคิด กระบวนอันคำนึงถึงการส่งผลต่อธรรมชาติแวดล้อมจากวัสดุที่ย่อยสลายเองได้เมื่อโดนน้ำหรือแสงแดด ผลงานของ Fernando Laposse เป็นผลิตภัณฑ์จากเปลือกข้าวโพดหลากหลายสายพันธุ์นำมาลอกออกจากชัง รีดให้เรียบและติดกาบบนผืนรองและวัสดุเสริมความแข็งแรง จากนั้นจึงตัดด้วยเลเซอร์เป็นชิ้นขนาดเล็กเพื่อทำกระเบื้องและงานไม้ประดับเพื่อประกอบเป็นลวดลายเป็นการสร้างวัสดุใหม่ที่ยั่งยืนและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการสูญเสียพันธุ์ข้าวโพดดั้งเดิมอย่างรวดเร็วในโลกยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน เป็นต้น ทำให้สามารถค้นพบหลักการทางสุนทรียศาสตร์ อันประกอบด้วย 1) ด้านแนวความคิด หรือเนื้อหาสาระ 2) การแสดงออก หรือการสื่อสารที่ให้ความสำคัญกับการใช้วัสดุ เทคนิค เมื่อนำมาบูรณาการร่วมกับหลักการสำคัญของวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิใจการเดิน จึงสามารถสรุปข้อมูลสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์วัสดุและงานเครื่องประดับร่วมสมัยงานเครื่องประดับที่เป็นต้นทางของแนวความคิดอันสร้างประโยชน์ต่อวงการออกแบบ ที่สอดคล้องกับนโยบายของชาติด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกระตุ้นเตือนให้เกิดการผลิต และการบริโภคที่คำนึงถึงความยั่งยืน ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการสร้างงานเครื่องประดับร่วมสมัย

2. ผลการสร้างสรรค์วัสดุ และงานเครื่องประดับร่วมสมัย

2.1 ผลลัพธ์ด้านวัสดุ การสร้างสรรค์วัสดุคอมโพสิตเพื่องานเครื่องประดับ โดยเลือกใช้ทรัพยากรภายในสวนภูมิไถการเดิน 2 ประเภท คือ 1) ทรัพยากรธรรมชาติจากการเกษตร เช่น ใบลิ้นจี่ เป็นสัญลักษณ์อาชีพอาชีพชาวสวนเก่าแก่ของบรรพบุรุษสวนภูมิไถการเดิน เป็นสัญลักษณ์ท้องถิ่นที่บ่งบอกลักษณะทางภูมิศาสตร์ของบางขุนเทียน ใบทองหลางเป็นองค์ประกอบสนับสนุนหลายอย่างในพื้นที่สวนภูมิไถการเดิน เช่น เป็นอาหาร เป็นสมุนไพร มีความสำคัญกับดิน ใบตะลิงปลิงเป็นพืชที่มีบทบาทด้านอาหารอันขึ้นชื่อของภูมิไถการเดิน ต้นครามฤๅษีเป็นไม้ประดับที่มีความโดดเด่นในสวนภูมิไถการเดิน สะท้อนการปลูกไม้

กินได้ และไม่ประดับไว้ร่วมกัน และ 2) ทุ่งพลาสติกเหลือใช้จากภายในสวนภูมิไจการ์เด็น นำมาสร้างเป็นวัสดุคอมโพสิตโดยใช้ความร้อนจากเตารีดประสานวัสดุทั้ง 2 ประเภทเข้าด้วยกัน แทนการใช้กาว มีกระบวนการ คือ ใช้เครื่องปั่นอาหารโอบตแห่งที่มีกำลัง 600 วัตต์ บดวัสดุธรรมชาติให้ละเอียด ด้วยความเร็ว 5,000 – 6,000 รอบต่อนาที ใช้ระยะเวลานาน 90 วินาที ให้เส้นใยมีความละเอียด จากนั้นใช้เตารีดในระดับอุณหภูมิ 150 - 155 องศาเซลเซียส รีดด้วยระยะเวลา 1 นาทีต่อจำนวนทุ่งพลาสติก 1 ชั้น ความร้อนจากเตารีดทำให้ทุ่งพลาสติกหลอมละลายประสานวัสดุธรรมชาติเข้าด้วยกันแทนการใช้กาว ทำให้ได้ผลลัพธ์ด้านสี คือ จากการใช้ทุ่งพลาสติกขนาด 15 x 15 เซนติเมตร จำนวน 8 ชั้น และใช้ปริมาณวัสดุธรรมชาติ คือ ใบลิ้นจี่ จากต้นลิ้นจี่โบราณ ใบทองหลาง ใบตะลิงปลิง และต้นแครกซี่ น้ำหนัก 0.50 กรัม 1.00 กรัม และ 1.50 กรัม ตามลำดับ ผลลัพธ์ คือ เมื่อวัสดุถูกรีดด้วยความร้อนทำให้สีของวัสดุธรรมชาติเข้มขึ้น เช่น ใบทองหลางสีเหลืองอมเขียวจะมีสีเหลืองอมน้ำตาล และวัสดุจะมีค่าน้ำหนักของสีที่เข้มขึ้นตามปริมาณของเส้นใยธรรมชาติ ดังนั้นในวัสดุธรรมชาติแต่ละชนิดสามารถสร้างเฉดสีอ่อน เข้ม ได้ตามต้องการ จนเกิดเป็นแผ่นวัสดุที่มีสีสันทตามชนิดของพืชภายในสวนภูมิไจการ์เด็น แผ่นวัสดุมีความแข็ง และความเหนียว สามารถตัด ฉลุให้เกิดลวดลาย เพื่อนำไปพัฒนาในการสร้างรูปร่าง รูปทรงสำหรับงานเครื่องประดับร่วมสมัยต่อไป

ภาพที่ 3 วัสดุคอมโพสิตเพื่องานเครื่องประดับร่วมสมัย

ภาพที่ 4 การตัด กล้วยไม้สดคอมโพสิตให้เกิดลวดลายเพื่อสร้างสรรค์งานเครื่องประดับ

2.2 ผลลัพธ์ด้านการสร้างสรรค์งานเครื่องประดับร่วมสมัยเพื่อสะท้อนวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิใจการ์เด็น ใช้วัสดุที่พัฒนามาจากทรัพยากรสำคัญภายในสวน เพื่อเป็นการสร้างสุนทรียภาพจากสีสนของพืชที่ทำหน้าที่หลากหลายบทบาท เป็นการออกแบบที่แสดงถึงการทำเกษตรแบบผสมผสานและการสร้างชีวสัมพันธ์ สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างพืชกับพืช ให้ธรรมชาติให้เกื้อกูลกันเองโดยพืชบางชนิดทำหน้าที่หลากหลายหน้าที่ที่มีประโยชน์ต่อกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งชุมชนเล็ก ๆ โดยรอบมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนทรัพยากร และผลผลิตทางการเกษตร ดังนั้นกระบวนการออกแบบงานเครื่องประดับจึงใช้หลักการทางสุนทรียศาสตร์ คือ เนื้อหาสาระ และการแสดงออกดังนี้

2.2.1 เนื้อหาสาระ คือ สร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับร่วมสมัยจากหลักการสำคัญของวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิใจการ์เด็น อันสะท้อนถึงการอนุรักษ์วิถีชีวิตชาวสวนล้นจีโบราณ 100 ปี โดยรักษาทรัพยากรและภูมิปัญญาดั้งเดิม การปลูกพืชแบบผสมผสานเพื่อสร้างชีวสัมพันธ์ โดยการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ให้พืชแต่ละชนิดมีหลายหน้าที่และมีผลผลิตไม่พร้อมกันเพื่อบริโภคได้ตลอดทั้งปี มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพ และวัสดุเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยงานเครื่องประดับจะก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยที่ควบคู่ไปกับการกระตุ้นเตือนให้เกิดการบริโภคที่สมเหตุสมผล มองเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิตด้วยความสุขและเพื่อให้อนุชนและสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่เป็นแนวทางใหม่ของการออกแบบเครื่องประดับและแนวทางใหม่เพื่อการใช้ชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21

2.2.2 การแสดงออก คือ

วัสดุ: การนำทรัพยากรสำคัญภายในสวนภูมิใจการ์เด็นมาสร้างสรรค์วัสดุเพื่องานเครื่องประดับ เพื่อแสดงออกถึงสัญลักษณ์ท้องถิ่น และชีวิตชาวสวนล้นจีโบราณที่มี

การปลูกพืชแบบผสมผสานเพื่อสร้างชีวสัมพันธ์ เช่น ใบลั่นจี่จากต้นลิ้นจี่โบราณ ใบทองหลาง ใบตะลิงปลิง ต้นแครอทชิ ทุ่งพลาสติกเหลือใช้จากภายในสวนภูมิไจการ์เด็น

เทคนิค : ใช้กระบวนการพัฒนารูปลักษณ์ของวัสดุที่เรียบง่าย ต้นทุนต่ำ สามารถสร้างผลลัพธ์หรือเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดสะท้อนให้เห็นถึงควมมีคุณค่าด้วยศักยภาพของตัววัสดุเอง และเพิ่มมูลค่าให้กับชิ้นงานเครื่องประดับโดยใช้โลหะเงินในการผลิตตัวเรือนเครื่องประดับเนื่องจากต้องการสร้างความคงทน สวยงาม และมีกรรมวิธีการผลิตอันเป็นทักษะเชิงช่างในงานเครื่องประดับ เช่น การฉลุลาย การตอกหมุด และการเชื่อมประสานโลหะ

รูปแบบ : มุ่งเน้นการสร้างสุนทรียภาพจากสีส่นของพืชที่เป็นทรัพยากรสำคัญภายในสวนภูมิไจการ์เด็น และสร้างรูปร่าง รูปทรงที่แฝงไปด้วยความหมายเอื้อให้เกิดการตระหนักถึงวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิไจการ์เด็น

การสวมใส่ : ตำแหน่งที่แสดงศักยภาพของวัสดุและความงามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ด้านการสร้างสรรค์งานเครื่องประดับร่วมสมัยประกอบไปด้วยสร้อยคอ และแหวน ดังภาพที่ 5 – 6

ภาพที่ 5 ผลงานเครื่องประดับร่วมสมัยประเภทสร้อยคอ

ภาพที่ 6 ผลงานเครื่องประดับร่วมสมัยประเภทแหวน

อภิปรายผล

การศึกษา วิจัย ทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ คือ ค้นพบหลักการสำคัญของการทำเกษตรกรรมด้วยแนวคิดวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิใจการ์เด็น ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่บ่งบอกถึงคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ของย่านบางขุนเทียน แสดงออกถึงคุณค่าด้านอาชีพ และทรัพยากรท้องถิ่น ตลอดจนคุณค่าเชิงรากฐานชุมชน จากนั้นจึงนำหลักการดังกล่าวมาบูรณาการร่วมกับหลักการทางสุนทรียศาสตร์เพื่อสื่อสารแนวความคิดผ่านผลงานเครื่องประดับร่วมสมัย เริ่มจากการนำวัสดุธรรมชาติทางการเกษตรมาใช้ร่วมกับวัสดุเหลือใช้ประเภทพลาสติก ด้วยกระบวนการที่เรียบง่าย ต้นทุนต่ำ ทำให้ได้ผลลัพธ์ด้านการสร้างสรรค์วัสดุคอมโพสิตชนิดแผ่นสำหรับงานเครื่องประดับ ที่มีสีสันตามชนิดของพืชภายในสวนภูมิใจการ์เด็น มีความแข็งแรงและความเหนียว ที่สามารถนำไปพัฒนาสู่การสร้างรูปร่าง รูปทรง เพื่อการออกแบบเครื่องประดับที่สื่อสารถึงความสัมพันธ์ และการเกื้อกูลกันของพืชชนิดต่าง ๆ จนเกิดความอุดมสมบูรณ์ในระบบนิเวศ งานวิจัยนี้จึงเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้านการออกแบบเครื่องประดับอย่างยั่งยืนอันมีส่วนในการกระตุ้นเตือนทัศนคติของผู้บริโภคให้มองเห็นคุณค่าของความอยู่ดีกินดี การใช้ชีวิตร่วมกันอย่างสมดุลของมนุษย์และธรรมชาติแวดล้อม

การวิจัยนี้เกิดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย ด้วยเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2570 หรือโมเดลเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่าโมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งเป็นการพัฒนา 3 เศรษฐกิจ คือ B Bio Economy ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่า เชื่อมโยงกับ C Circular Economy ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ที่คำนึงถึงการนำวัสดุต่างๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้ อยู่ภายใต้ G Green Economy ระบบเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งมุ่งแก้ไขปัญหามลพิษ เพื่อลดผลกระทบต่อโลก อย่างยั่งยืน (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2564) ซึ่งงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการนำทรัพยากรชีวภาพภายในสวนภูมิใจการเดิน เช่น ใบลิ้นจี่ ใบทองหลาง ใบตะลิงปลิง และต้นแครกษี มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในมิติของงานออกแบบสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจชีวภาพ ทั้งนี้เชื่อมโยกับระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ การนำถุงพลาสติกเหลือใช้ภายในสวนมาหมุนเวียนใช้อีกครั้งด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ กลายเป็นวัสดุใหม่เพื่องานเครื่องประดับ และการสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยจากวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิใจการเดิน เป็นการออกแบบสีเขียว หรือการออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เพื่อส่งเสริมทัศนคติของผู้บริโภคให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์พร้อมกับการดูแลสิ่งแวดล้อมและลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งสอดคล้องกับแนวทางการออกแบบอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ที่ไม่ได้มองเพียงแค่ความสวยงามที่มาพร้อมกับประโยชน์ใช้สอยเท่านั้น หากแต่ยังคำนึงถึงความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สุวิทย์ วงศ์จุริราวนิชย์, 2556)

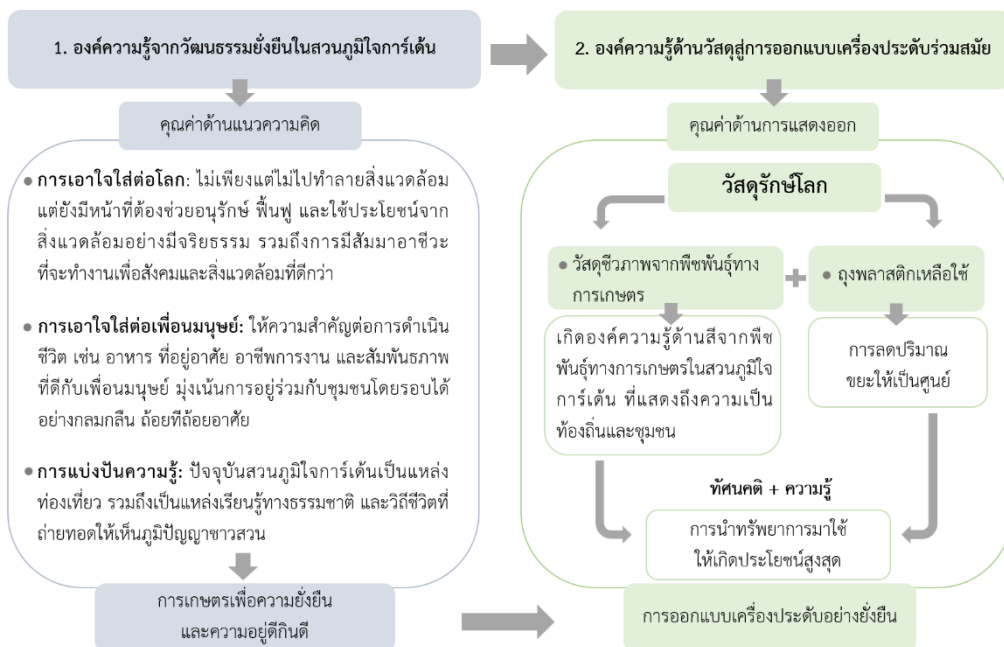
ผลลัพธ์ของงานวิจัยนี้จะสามารถสร้างประโยชน์ต่อสวนภูมิใจการเดิน และชุมชนโดยรอบได้ในมิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ทัศนคติ: ปลุกฝังทัศนคติต่อชุมชนชาวสวนทั้งภายในสวนภูมิใจการเดิน และชุมชนการทำเกษตรผสมผสานโดยรอบสวนภูมิใจการเดิน เพื่อให้เล็งเห็นคุณค่าของทรัพยากรในพื้นที่ของตน และนำมาประยุกต์ใช้ด้วยภูมิปัญญา ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

2. ความรู้: ผลลัพธ์ของงานวิจัยนี้จะเกิดประโยชน์ต่อสวนภูมิใจการเดิน และชุมชนการทำเกษตรกรรมโดยรอบในด้านการนำความคิดสร้างสรรค์มาจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรเหลือใช้จนได้วัสดุรักษ์โลก ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการร่วมกันระหว่างศิลปะและการทำเกษตรกรรม ชุมชนสามารถนำองค์ความรู้นี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อต่อยอดด้านการจัดการทรัพยากรอย่างสร้างสรรค์ได้ต่อไปอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษา และวิจัยเรื่อง เครื่องประดับร่วมสมัยจากวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิใจการ์เด็น สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้แสดงผลลัพธ์อันสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คือ ได้ค้นพบหลักการสำคัญของการทำเกษตรกรรมด้วยแนวคิดวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิใจการ์เด็น และนำองค์ความรู้ที่ได้มาบูรณาการร่วมกับหลักการทางสุนทรียศาสตร์สู่การสร้างสร้งงานเครื่องประดับร่วมสมัย และสร้างสร้งคิ้วสุดคอมโพสิตสำหรับงานเครื่องประดับด้วยการใช้ทรัพยากรภายในสวนภูมิใจการ์เด็นให้เกิดประโยชน์สูงสุด งานเครื่องประดับสามารถสะท้อนเนื้อหาสาระแห่งภูมิปัญญาการทำเกษตรแบบผสมผสานผ่านวัสดุ รูปแบบ และการจัดการทางองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างสมบูรณ์ ในอนาคตผู้วิจัยมุ่งหวังจะพัฒนาต่อยอดผลลัพธ์ของงานวิจัยนี้ คือ 1. ด้านวัสดุ โดยการนำวัสดุคอมโพสิตจากงานวิจัยนี้เข้ารับการประเมิน เพื่อบรรจุข้อมูลด้านวัสดุในฐานข้อมูลวัสดุไทย หรือ TCDC Materials Database ซึ่งเป็นห้องสมุดวัสดุเพื่อการออกแบบที่ได้รวบรวมวัสดุที่น่าสนใจ มีนวัตกรรม เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และใช้ทักษะภูมิปัญญาของคนไทย เพื่อสามารถจำหน่ายวัสดุและเพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถสืบค้นแหล่งที่มาและกรรมวิธีการผลิตวัสดุในงานวิจัยนี้ได้ 2. ด้านการออกแบบ ในงานวิจัยนี้เป็นการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัย โดยการศึกษา

ค้นคว้าอย่างมีระบบด้วยวิธีวิทยาการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลคำตอบ และประยุกต์องค์ความรู้ที่นำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการออกแบบ ผลงานเครื่องประดับร่วมสมัยจึงมีรูปแบบที่สื่อสารถึงแนวความคิดของวัฒนธรรมยั่งยืนในสวนภูมิไจการ์เด่นได้อย่างชัดเจน ดังนั้นการขยายผลในเชิงพาณิชย์จะทำการพัฒนาในเรื่องของขนาด สัดส่วน ที่สามารถใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวัน ตลอดจนมีการออกแบบสีของวัสดุเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสนิยมและรสนิยมของกลุ่มผู้บริโภค

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากทุนอุดหนุนการวิจัย/สร้างสรรค์ จากเงินกองทุนสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรม และการสร้างสรรค์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีงบประมาณ 2565 สัญญาเลขที่ Dec 1.1.1/006/2565

เอกสารอ้างอิง

- ธนภูมิ พุ่มจันทร์. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์โดยบูรณาการหลักอริยมรรค เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิฑูรย์ ปัญญากุล. (2547). เกษตรยั่งยืน : วิธีการเกษตรเพื่ออนาคต. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวีพรีน.
- ศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบ. (2555). เจาะเทรนด์โลก 2012. เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2565 จาก http://resource.tcdc.or.th/ebook/TCDC_TREND2012.pdf
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2563). ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2565 จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2564). แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570. เรียกใช้เมื่อ 19 สิงหาคม 2565 จาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/bcg/20211228-BCG-Action-Plan-2564-2570.pdf>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 - 2570. เรียกใช้เมื่อ 13 ธันวาคม 2565 จาก https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_DraftFinal.pdf

สุภาวี่ ศิรินคราภรณ์. (2552). แนวทางการพัฒนาเมืองสวยด้วยการสร้างสรรค์งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กรณีศึกษาภูมิปัญญาและวิถีชีวิตแห่งชุมชนบ้านแม่หมี่ในจังหวัดลำปาง กับ พัฒนาการการสร้างสรรค์สุนทรียภาพของเครื่องประดับชาติพันธุ์ร่วมสมัย. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย : กระทรวงวัฒนธรรม.

สุวิทย์ วงศ์จิราวาณิชย์. (2556). ดีไซน์...เปลี่ยนโลก. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯธุรกิจ.

อาภรณ์ ภูมิพัฒนา. (2537). เพอร์มาคัลเชอร์ หนทางสู่เกษตรกรรมถาวร. นนทบุรี: ชมรมศิษย์เก่าบูรณะ.

อิทธิพล ตั้งโฉลก. (2550). แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมชั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.